

מראי מקומות- חולין נ"ב

העיקר טרפות הוא מצד חסרון בחוליא, וא"כ אפי' בצלע כל דהו סגי לעשותו טריפה, ויש לפלפל בזה.

(ג) **כיון דקאמר להו גיסטרא קאמרינו, היינו ריתחי' - פרש"י**, איך למדים מהא דאמר דב' צלעות היינו גיסטרא, דחד הוי טריפה, וביאר דה"ק להו, שתים לא הוו לכו למבעי, דאף נבלה הוו, אלא בחדא טרפה. ועדיין צ"ב קצת, הא סכ"ס רתיחותי' הי' דנבלה הוא, ואיך למדים מזה לענין טריפה דחדא. וע' **באור שמח** (שחיטה ג', י"ט), דדייק מהא דלא מנה הרמב"ם הא דנעקרה צלע מכאן ומכאן, דס"ל להרמב"ם דבאמת אינו נבלה אלא טריפה, ומה שאמר רב לשון טריפה, היינו לשון מושאל (וכ' דכן צידד הרשב"א). וכ' דלפי"ז א"ש מה שאמר הגמ' דהיינו ריתחי', דהיינו דבאמת רתח עליהם ואמר דפשוט הוא דשתים הוי טרפה, והי' משמע מזה דאף א' הוי טרפה.

(ד) **מכלל דר' כהנא ור' אסי צלע בלא חוליא אמרי-** העיר המהרש"א, לימא דטעו בהבנת דברי רב, וסברו דרב אמר דצלע וכולה חוליא הוי טרפה, ומה שאמר להם גיסטרא, היינו בצלעות וחצי חוליא, דא"כ הו"ל לרב לפרושי הכי, דכי קאמר דטרפה הוי, היינו רק היכא שרק חצי חוליא נפסד. והוסיף המהרש"א, דאין לומר דהם מיירי בחצי חוליא, ושאלתן הי' דאולי היכא דנשתברו שתי צלעות וחצי חוליא הו"ל נבלה, דמתשובתו "גסטרא קאמרינו", משמע שהם שאלו גם אם טרפה הוא בכלל.

(ה) **נעקרה צלע מעיקרה, טרפה - פרש"י**, אפי' בלא אסיתא. והעיר תוס' ע"ז, דהא לעיל אמרי' דצלע בלא חוליא ליכא מאן דטריף. אלא פי' בשם ר"ת, דהיינו נעקרה צלע אם האסיתא, דהיינו לכאן חצי החוליא, וכשי' רב לעיל, דכה"ג הוי טריפה, וכן פי' המהר"ם. וכ' דאין לומר דשמואל כאן מיירי בחוליא שלמה, דא"כ מהו קו' הגמ' מהא דאהלות דהי' חסר חוליא, הרי אם חסר חוליא שלמה,

(א) **והלכתא בתרי גפי אסיר בחד גפא שרי - כ' רש"י בשם הבה"ג**, דמה דאמרי' בסוגיין דבעי בדיקה ומתכשרי ע"י בדיקה, כל זה הי' רק בדורות הקודמין, דהיו בקיאין לבדוק, אבל אנן לא בקיאין ולא סמכינן אנפשיין. אולם כ' רש"י דכיון דכתי' ולא השופט אשר יהי' בימים ההם, אלמא לעולם יכול אדם לסמוך על השופטים והפוסקים בימיו, וא"כ אף אנו יכולים לבדוק. וע' בשו"ע (נ"ז, י"ח) שהביא הב' דעות לדינא, וכ' הרמ"א דאנו בדורות אחרונים אין בקיאין בבדיקה, ולכן המנהג להטריף כל דבר שיש לו ריעותא, ואין סומכין על בדיקתנו כלל. ולכאן ק"ק, הרי גם עכשיו לכאן שייך הענין של ואל השופט אשר יהי' בימים ההם. וע' בדרכי משה (שם, י"א) שהביא לשון האור זרוע, שכ' "הנה הגאונים שכתבו שאין לדיין אלא מה שענינו רואות, הוא רש"י ז"ל, ולדורו הוא דכתב, ולכיוצא בדורו, שיהת בהם תורה גדולה וברורה וחכמה יתירה, והיו ראויים להורות, ובני דורם היו יכולים לסמוך עליהם, אבל עכשיו בימינו, שבעונותינו נתמעטה התורה, ואבדה החכמה, משבח אני את העצלים שלא יסמכו על חכמתן לבדוק, ואל יורו לאחרים להקל, וכו'".

(ב) **נעקרה צלע וחוליא עמו טריפה - ע' בטור** (נ"ד, ג') שהביא דדעת הרשב"א הוא דמה דאמר רב דנעקרה צלע וחוליא עמו דטרפה, היינו דוקא צלעות גדולות, וכדין דנשתברו רוב צלעותיה, דאי' בגמ' דמיירי דוקא בצלעות גדולות. אולם הביא דהרא"ש לא חילק בזה, ולכן לגבי דין דנעקרה צלע וחוליא עמו דטרפה, היינו אפי' צלע קטן. וכ' בשחיטת חולין לפרש פלוגתתם, דנח' ביסוד של דין זה דרב, למה בכה"ג הוי הבהמה טרפה, הרשב"א ס"ל דטרפה משום דהוי חסרון בצלעות, דהיינו דהטרפות בעיקר הוא משום שהוא חסר הצלע, אלא דכיון דמיירי בחסר רק צלע א', אינה טרפה אא"כ חסר דוקא מצלעות גדולות. אבל הרא"ש ס"ל דהטרפות כאן הוא מצד מה שהוא חסר בחוליא, רק שצריך עמה צלע ג"כ, אבל

הי' צריך לחילוק זה אלא לענין גדיים וטלאים, אבל עופות לא הי' ק' מעיקרא, וא"כ א"ש מה שטרף התנגולת, אפי' אם לא אמרי' זה נחשב כמקום של מצילין. והביא דתירצו רבוותא דכיון דבמשנה קתני חתול דומיא דנץ, א"כ צ"ל דכשהגמ' תי' "כאן בעופות", היינו בעופות קטנות, כגון צפרים ויונים ודומיהם, דאצלם יש לנץ דריסה, אבל בעופות גסים, דהנץ אין בו דריסה אלא בנקיבת החלל, גם צ"ל דחתול ונמיי' אין להן דריסה אלא בנקיבת החלל. אבל הרשב"א כ' דמעיקרא ל"ק, דלא הי' קו' הגמ' מהא דדרס התנגולת, דהא לא מצינו שום דריסה בעובדא זו. אלא קו' הגמ' הי' מהא דמצינו רבוי הארס בדשא במקום צפורניו, וזה הי' משמע לו דא"א שיהי' לו כ"כ ארס ולא יהי' יכול להרוג גדיים וטלאים בכמות ארס זה. וע"ז תי' הגמ' דע"כ זה ג"כ נחשב כמצב של הצלה, וא"כ שפיר הי' לו כ"כ ארס.

ע"כ חסר נמי הצלעות, וכדלעיל. אבל לרב לא פריך מידי מברייתא זו, די"ל דס"ל לרב דרק לענין אהלות אמרי' כן, ולא לענין טרפה, ורק לשמואל דאמר וכן לענין טרפה הק'. וע' ברש"י לעיל (מב:), דפי' דברי שמואל דמיירי דנעקרה הצלע וחצי חוליא, וצ"ע דסותר דבריו דכאן. וגם תוס' סותר משנתו, דשם פי' דדברי שמואל פליג על דברי בר זכאי דכאן, ומבואר דמפרש התם דנעקרה צלע היינו צלע לחוד, וכדברי רש"י כאן, וצ"ע.

(ו) **בעי ר' אשי, ברוב קרוע או ברוב נטול-** ובהסבר שאלת הגמ', אי' בספר **מנחה שלימה** דהשאלה הוא מהו עיקר הטרפות של בשר החופה. דהיינו, דהצד דצריך רוב הנטול כדי לטרפו, היינו משום דס"ל דהבשר החופה הוא האבר הנטרף, ולכן שיעור טריפתו היינו בנטילת רובו. אבל אם הפירוש הוא רוב קרוע, א"כ לכאור' הביאור הוא דהטרפות אינו שייך להבשר מצד עצמו, אלא מצד מה שהוא מגין על הכרס, ואז נפסל בקריעת רובו, שאז אינו נחשב נחשב הגנה על הכרס.

(ז) **עד שתינקב לחלל- פרש"י,** כקוץ בעלמא, ועד שניקבו הדקין. ומבואר מדברי רש"י דאי"ז מדין דרוסה בכלל, אלא דין רגיל הוא דטריפות בנקיבות הדקין. אולם ע' **ברשב"א** שהביא מהרמב"ם והרי"ף שהבינו דדין דרוסה הוא. וכ' הרשב"א דלפי הרמב"ם והרי"ף יצא דאע"ג דבנקיבת קוץ שייך בדיקה, אבל בנקיבת הנץ בכה"ג לא שייך בדיקה, דדין דרוסה הוא. ועוד כ' נפק"מ להיפוך, דאילו למ"ד דבנקיבת קוץ לא מהני בדיקה, דאילו הקוץ נקב כל שהוא אינו ניכר, אבל בנץ, בודקין אותו, אם נקב לחלל והאדים הבשר מבפנים, טריפה, ואי לאו, כשרה.

(ח) **והא ההיא תרנגולת דהואי בי ר' כהנא, דרהט חתול בתרא, וכו'-** והק' הרשב"א, מהו קו' הגמ', הרי לעיל אמרי' דכאן בעופות, כאן בגדיים וטלאים. דהיינו, דשייך דריסה בעופות אפי' בלא נקיבת החלל. וא"כ, י"ל דכשחילק התנא בין מצילין לאין מצילין, לא